

Manifest per un Ateneu feminista

Des que l'any 1910 Carme Karr va inaugurar el cicle de conferències sota el títol Cultura femenina, moltes coses han canviat a casa nostra, a l'Ateneu Barcelonès. Del feminisme conservador que defensava l'educació de les dones fins a les lluites feministes contemporànies, la història de l'Ateneu també ha estat una història de conquestes, contradiccions, silencis i resistències.

De femenines a feministes

L'any 1908, Elionor Serra Cisa es convertia en la primera sòcia de l'Ateneu. Poc després, l'any 1910, Carme Karr inaugurava el cicle de conferències Cultura femenina, una de les primeres iniciatives que situaven les dones i la seva formació intel·lectual al centre de la vida ateneïsta. Aquella institució eminentment masculina començava tímidament a obrir les portes a noves veus i nous debats. Més tard vindrien Dolors Monserdà, Rosa Sensat, Leonor Serrano i tantes altres dones que van ocupar espais que fins aleshores els havien estat negats. Dones pioneres, combatives i contradictòries que van defensar drets i llibertats en contextos adversos, i que van contribuir a transformar no només l'Ateneu, sinó també la vida cultural i política del país.

Durant dècades, moltes dones han sostingut la vida cultural i relacional de l'Ateneu des de llocs poc visibles: organitzant activitats, dinamitzant tertúlies, construint xarxes i mantenint viu el compromís cultural de la casa. La tertúlia Dones a la Palestra va obrir un espai important per a la reflexió de qüestions relacionades amb les dones a l'Ateneu, i va ser gràcies al seu impuls que, l'any 2021, amb la creació de la Secció de Feminismes, la casa va fer un pas endavant important per posicionar els afers feministes com un dels eixos clau de l'Ateneu Barcelonès. Cinc anys després, la Secció ha portat a la casa més de cinquanta activitats, converses i esdeveniments on s'han abordat qüestions com les cures, la memòria històrica de les dones, la violència masclista, el desig, la cultura, el treball, l'ecologisme, les migracions o la participació política, convertint el feminisme en una mirada transversal capaç d'interpel·lar tots els àmbits de la vida cultural i intel·lectual de l'Ateneu.

L'impuls de cinquanta anys després de les jornades

Cinquanta anys després de les Jornades Catalanes de la Dona de 1976, sabem que la història feminista de l'Ateneu és també la història de totes les dones que van haver de fer-se lloc, ocupar la paraula i disputar espais de reconeixement dins la institució.

Així, avui l'Ateneu viu un moment significatiu. La creació de la Secció de Feminismes, la força de tertúlies com Dones a la Palestra o el Cafè Continental, i el fet de tenir per primera vegada una presidenta expressen una transformació real dins la vida de la institució. En aquest moment històric, manifestem:

- Que les dones de l'Ateneu Barcelonès necessitem un lloc de trobada propi, transversal i estable des d'on reconèixer-nos, compartir experiències i imaginar col·lectivament el futur de l'Ateneu.
- Que l'Assemblea Feminista de Sòcies neix per articular les veus de les dones de la casa (sòcies, treballadores, membres de seccions, tertúlies i Junta) i convertir-les en proposta, acció i incidència dins la institució.
- Que no ens volem limitar a denunciar desigualtats, silencis o exclusions, sinó impulsar canvis reals en les estructures, dinàmiques i formes de relació que encara perpetuen inèrcies patriarcales.
- Que cinquanta anys després de les Jornades Catalanes de la Dona de 1976, el feminisme a l'Ateneu no pot ser només commemoració: ha de travessar la manera com pensem la cultura, la memòria i la participació col·lectiva.
- Que aquesta transformació no correspon només a les dones. Els homes de la casa també han d'assumir un compromís actiu en la construcció d'un Ateneu més just, plural i habitable.
- Que reivindicuem la memòria de totes les dones que han construït l'Ateneu des de llocs sovint invisibilitzats, i exigim que la seva petjada formi part del relat viu de la institució.
- Que volem deixar enrere el pes d'un passat patriarcal per construir un llegat feminista capaç d'obrir nous horitzons culturals i polítics per a les generacions futures.

L'Assemblea Feminista de l'Ateneu Barcelonès.

Ordre del dia

1. Benvinguda i obertura institucional de l'Assemblea, a càrrec d'Isona Passola, presidenta, i Lluïsa Julià, vicepresidenta primera.
2. Lectura del manifest "Per un Ateneu feminista" elaborat per la Secció de Feminismes i crida a l'adhesió.
3. Estat de la qüestió: la situació de les dones i les identitats dissidents a l'Ateneu, en tres blocs:
 - a. La perspectiva de gènere en la programació i gestió dels actes.
 - b. La participació i la sensibilització feminista de les persones ateneïstes.
 - c. Els espais públics de l'Ateneu i el seu funcionament: repensar la casa més enllà de la programació.
4. Propostes de millora.
5. Torn obert d'intervencions.
6. Continuitat del projecte i cloenda.

Documentació i adhesió:

- Manifest «Per un Ateneu feminista», que es llegirà durant l'acte i que es podrà signar a la taula d'adhesions, a l'entrada de la sala.
- Les opinions i propostes recollides durant l'assemblea es transcriuran i se'n farà seguiment des de la Comissió de Cultura i la Secció de Feminismes.